

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 71.

V Ljubljani, v saboto 4. decembra 1897.

Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja v sredo in soboto. **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 5 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Ljubljana — slovanska!

Naša država se deli sedaj v dva tabora, v slovanski in nemški tabor. Kar je bilo pričakovati, se je zgodilo. Slovani, ki so bili dosedaj od Nemcev obsojeni, igrati vlogo plemena nižje vrste, so se zjedini, da si otresejo raz tilnik nemški jarem, in zahtevajo ravnopravnost z drugimi narodi. Zaradi tega divjá Nemštvo. Znanj so škandalozni dogodki, vzpizorjeni od Nemcev v dunajskem parlamentu. Neizbrisljiv pečat surovosti so vtisnili za vedno nemškemu narodu, ki je dosedaj, opirajoč se na svojo kulturo, imel hegemonijo v Avstriji. Pokazal se je kot surovec v taki razdivjanosti, da mu vsakdo mora odrekati pravico, sklicevati se na — kulturo. Častna izjema so le nekateri državni poslanci, zastopniki katoliške ljudske stranke, ki so morali mnogo pretrpeti, ker so ostali zvesti pravici in slovanski večini.

Prišlo je po dolgih izzivanjih do pouličnih izgrediv in demonstracij z vsemi obžalovanja vrednimi nasledki. Kakor v parlamentu, tako so bili tudi pri cestnih izgrediv v raznih mestih prouzročitelji — kulturni Nemci. Sedanji dogodki v Pragi so le njih posledica. Vsakdo mora pripoznati, da surov pritisk mora učiniti protitisk. V tem slovansko-nemškem boju v Avstriji igra pa čudno ulogo internacionalna (!) socijalna demokracija. Krčevito se oklepa nemških kričev, in dela tir vsenemški ideji.

Opravičeno je tedaj dvignil svoj glas mestni zbor ljubljanski dne 1. decembra, ko se je sprejela protestna resolucija zoper neslišano krivično postopanje nemškega naroda proti Slovanstvu. V krepkih besedah je g. župan Hribar ožigosal surovost in podivjanost nemškega naroda in v imenu mesta Ljubljane izrekel protest proti

insultom na Slovane in proti revoluciji, ki se je pojavila v nemških in nemškutarskih mestih v znamenje, da so premagani Slovani z odstopom Badenija. Opiraje se na županova izvajanja je predlagal potem g. dr. Tavčar naslednjo resolucijo, katero je občinski svet vzprejel soglasno:

„Občinski svet deželnega stočnega mesta Ljubljane izreka najglobokejše obžalovanje radi nečuvenga, vsem zakonom omike in dostojnosti nasprotujočega postopanja zedinjenih levičarskih poslancev nemške narodnosti, s kojim se je v državnem zboru onemogočilo vsako delovanje ter lahkomišljeno v največjo nevarnost postavil parlamentarizem in konstitucionalizem v naši državi, in s kojim se je konečno v najhujšo nevarnost postavila tudi država sama in nad njo vladajoča presvetla dinastija. Občinski svet — dasi v tem trenutku, kakor vsa znamenja kažejo, praznuje svojo zmago tisto parlamentarno klativiteštvo, ki je imelo svojo glavno in jedino moč v pobalinski surovosti, s kojo je za vse čase osramotilo nemški narod in njega kulturo — izreka svoje trdno prepričanje, da radi tega ne izgube poguma slovanski narodi in njih državnozborni zastopniki, ter pričakuje, da bodo ravno ti zastopniki v bodočih žalostnih dneh, koji utegnejo pretiti avstrijskemu Slovanstvu, solidarni, in da bodo toliko časa neustrašljivo in vztrajno se bojevali, dokler ne pribore svojim narodom tiste jednakopravnosti, brez koje ni misliti na srečno prihodnost naši državi.

Občinski svet izreka pri tej priliki radi možatega postopanja čestitanje predsedništvu državnega zbora in na prvem mestu gospodu predsedniku Davidu Abrahamowiczu, na kojega se je valilo vse, kar si je združena nemška levica surovega izmisliti mogla; pred vsem pa pričakuje občinski svet ljubljanski, da bode

združena desnica tudi v bodoče solidarna ostala, ter naglašja, da je najsvetejša dolžnost slovenskega naroda in njega poslancev, da so v bodočih bojih, ki bodo pred vsem zadevali bratska naroda češki in poljski, s tema narodoma in njunimi zastopniki pri vsaki priliki bratsko in solidarno zvezani.

Gospodu županu se naroča, da obvesti o tej resoluciji predsedništvo poslanske zbornice in parlamentarno komisijo desnice.

Dr. vitez Bleiweis je potem naglašal, da so bili Nemci pri izgrediv tlačani socijalne demokracije, in da ima ista največ zaslug pri Badenijevem padcu. Nasprotno je pa dr. Tavčar trdil, da so socijalni demokratje samo politični komedijanti in da se njih delovanje ne sme smatrati kot resno. — Mi smatramo rovanje socijalnih demokratov kot jako resno. Pokazalo se je v revolucionarnem gibanju jasno, kam jadra socijalna demokracija, kaj jo je napeljalo, da je zapustila internacionalo, ter se oklenila velikonemštva. Zakaj je nemška poulična druhal s takim veseljem pobijala šipe po Mariboru in Celovcu duhovnom? Ne samo zaradi tega, kar ti uče, da sta potrebna vera in red v državi, ampak posebno še zato, ker stoji slov. duhovščina na narodnem braniku proti nemškim nasilstvom. Pokazalo se je, da so v tem boju socijalni demokrati jedini z nemškimi liberalci in nacijonalci in to njih rovanje se mora smatrati resnim ter obsojati, kakor je to storil v govoru g. dr. Bleiweis.

Značilno je pa, da je „Slov. Naroda“ poročevalec nalašč zamolčal govor g. dr. Gregorčiča. Govornik se je popolnoma strinjal s tem, da naj stopi tudi Ljubljana v kolo slovanskih mest in protestuje proti nemškemu nasilstvu. Odobral je, da se pošlje Tavčarjeva resolucija

Kopitarjev prijatelj Fesl.

Ko se je vrnil drag prijatelj ali znanec iz daljnih krajev nazaj v svojo domovino, ga radi poslušamo, ko nam pripoveduje o ljudeh, s katerimi je občeval in se seznanil ali celo sprijateljil. Z njim vred se tudi mi hvaležno spominjamo onih mož, ki so mu kot dobri prijatelji v ptujini skušali nadomesti njegove drage doma.

V predzadnjem mesecu se je vrnil po dolgih letih v naročje rodne zemlje učenjak, katerega niso zastonj celo ptujci imenovali „monstrum scientiarum“, vrnil se je v domovino svojo mož, ki jo je zapustil iz gole ljubezni do nje, hoteč ji, nabravši si nenavadnih zakladov duha, koristiti in osloviti jo z besedo in dejanjem. Domovina naša je častno sprejela v svojo sredo duševnega velikana Kopitarja. Hraniti hoče v sredi hvaležnega mu naroda njegove zemeljske ostanke in narod se bode odslej gotovo še bolj pogosto spominjal njega, kojega veliki duh mu bo še bolj živo plaval pred očmi.

Pri priliki prenosa Kopitarjevih kostij spominjali so se Kopitarja skoro vsi važnejši avstrijski časopisi s kratkimi podatki iz njegovega življenja. Pozabilo se je pa skoro popolnoma na redke prijatelje njegove. Jedino Vukovo ime se je pri tej priliki pogosto imenovalo, kot ime duševnega sina Kopitarjevega. Dragi nam ostanki slovenskega učenjaka in njegov spomenik nam pa pripovedujejo tudi o nekem drugem, skoro

popolnoma pozabljenem prijatelju Jernejem, ki svojega prijatelja i po smrti njegovi ni pozabil in je zato skrbel, da se mu je postavil odličen spomenik na Markovem pokopališču. Ta prijatelj Kopitarjev je bil Jožef Mihael Fesl. Spodobi se, da se kot hvaležni Kopitarjevi čestilci seznanimo s tem možem, pri nas do sedaj neznanim, ter mu tudi kot dobremu prijatelju Miklošičevemu, velikemu učencu velikega učitelja, posvetimo par vrstic.

Jožef Mihael Fesl je bil rojen v Pragi 29. septembra 1. 1788, kjer je tudi dovršil z najboljšimi vspehi gimnazijo, filozofijo in bogoslovje. Vže v letu, ko je bil posvečen za duhovnika, (1. 1811.) je bil pozvan od škofa Chlumačanskega za suplenta bibl. studij na semenišče v Litomerice. Kmalu je postal profesor cerkvene zgodovine in prava na istem zavodu. Ko je pa nastopil škofovsko stolico v Litomericih Jožef Fr. Hurdálek, prosvetljeni duhovnik in rodoljub češki, iskreni prijatelj Dobrovskega in Jungmana je on precej imenoval Fesla drugim vodjo bogoslovskega semenišča, konsistorijskim svétnikom in sinodalnim eksaminatorjem. Leto pozneje (20. maja 1. 1817.) pa je postal Jožef Fesl doktor bogoslovja. Gorečnost in delavnost Fesla kot profesorja in predstojnika semenišča je bila velikanska, tako da so mu preostajale le po tri ure za spanje. Veda in npravno življenje mu je bil glavni cilj pri bogoslovcih. Morali so bogoslovci kot govorniki često nastopati, deklamovati,

delati izpiske iz učenih del, vaditi se v kritiki in spisovanju. Da bi posebno npravno življenje pri njih utrdil in jih takorekoč navezal, da žive po njegovih nasvetih, je ustanovil tajno društvo „Kristovo“. Vsi udje tega društva so nosili tudi poseben znak — železen prstan, ki naj bi jih vedno spominjal, da je zlasti duhovniku potreba železne vstrajnosti, potrpežljivosti in zatajevanja. Zastonj ga je svaril znani filozof Bernard Bolzano, učitelj in prijatelj njegov, in mu svetoval, da naj to društvo razpusti, ali Fesl je bil pregoreč, zraven pa tudi ni nič poznal tedajšnjih političnih struj — na škodo sebi in učitelju svojemu.

Strogost in nauki Bolzanovi, katerih veren privrženec je bil, nakopali so mu mnogo sovražnikov. Marsikateri bogoslovec je moral zapustiti bogoslovski zavod, ko je Fesl uvidel, da ne bode iz njega kaj prida duhovnik. Strogi red mnogim ni prijal. V počitnicah 1. 1819. je prišlo več takih odslovljenih bogoslovcev v Prago, kjer so pripovedovali o tajnem Feslovem društvu in so na različne načine očrnil Fesla in samega škofa Hurdálka. Hirnle, vodja praškega semenišča, star sovražnik Hurdálkov, je rad poslušal vsa natolcevanja in je končno poslal celo dva izmed teh bogoslovcev v Rim, kjer sta zatožila Hurdálka, Bolzana in Fesla kot prave naslednike Lutrove in Husove, ki širijo razkol v cerkvi. Zatožen pa je bil Fesl tudi na Dunaju in očrnil kot pravcati karbonar. L. 1820., dne 5. januarja, je dobil škof Hurdálek iz Rima pismo od pa-

parlamentarni komisiji večine, ter da se v prvi vrsti „slovanska-krščansko-narodna zveza“ pozivlje, naj ostane jedina v našem hudem boju in naj vztraja neomahljiva na strani Čehov in Poljakov. Dostavil je pa g. dr. Gregorič nastopno jako umestno in dosledno misel: „Ako se edinstvo zahteva od naših zastopnikov, je gotovo logično, da moramo tudi mi sami doma biti politično edini. Slovenske stranke se morajo vezati mej seboj, ne pa z nemškimi nasprotniki. Stališče slovenske delegacije in njih vpliv bi bil uglednejši in izdatnejši, ako bi se v domovini taki prizori ne godili, kakor se to godi v najnovejšem času, ko Nemci skupno naskakujó Slovane, mi se pa mej seboj pobijamo“. Predlagatelj resolucije g. dr. Tavčar se za te besede ni zmenil, in niti jedne besede ni odgovoril“.

Trenotek je preresen, da bi mi polemizovali. Lojalno priznavamo, da je g. dr. Tavčar s tem, da je stavil omenjeno resolucijo, storil korak, katerega odobravamo. A pri besedah ne sme ostaniti. Resolucija brez praktičnih posledic nima nobenega pomena. Ljubljana je s tem svojim korakom stopila v kolo slovanskih mest, umevno je tedaj, da tudi predlagatelj g. dr. J. Tavčar, in ž njim vred narodna stranka, ne more imeti več zveze z Nemci v deželni zboru, zveze s Schwegljem, ž onim možem, ki se je v državnem zboru ostentativno vezal in delal korake vzajemno z nemško obstrukcijo in stal v divjem boju zoper ravnopravnost Slovanov, onim možem, ki je prav zadnje dni pokazal, da je zagrižen sovražnik — sinov slovanske matere in slovanskih pravic. Toraj proč z nemško zvezo! To mora biti posledica resolucije dr. Tavčarja.

Pričakujemo tedaj, da bodeta že ta mesec, ko se otvori kranjski deželni zbor, vsled nastalih političnih razmer in pojavov v ljubljanskem mestnem zboru, obe slovenski stranki pokazali, da nista hinavski, in da se ne morejo pošiljati od ljubljanskega župana, ki je drugi glavni steber narodne stranke, v Prago in Lvov brzjavke o solidarnosti s Slovani, doma se pa proti slovenski stranki vezati z Nemci. Proč z vsako krinko, in slovansko srce se pokaži v dejanjih! Slovenski politiki, ne pozabite besedij osivelega češkega rodoljuba dr. Riegerja, kateri kliče te dni vse češke stranke na skupno delo, v združitev zoper nemško nasilstvo!

Ako bi pa famozna „zveza“ po zadnjih dogodkih še ostala, ako bi bil namen bratom, še nadalje klati se v divjem političnem boju med seboj, ako bi bila predlagana resolucija v mestnem zboru le pesek v oči, potem se taki možje politiki obsojajo sami in obsoditi jih mora ves narod, ker ne more v teh „prijateljih“ videti drugega, kot svoje grobokope.

Zadnje agrarno zborovanje na Dunaju je dokazalo, da je tudi v čisto gospodarskih zadevah sodelovanje Slovanov z Nemci nemogoče. Prt je prerezan na celi črti!

Pozivljemo slovenske občine, da naj izrazijo kot somišljenice v našem težkem boju soglasje z resolucijo stolnega mesta Ljubljane. Ob enem pa pričakujemo, da bode krivična, proti Slovanom naperjena resolucija štajerskega deželnega odbora našla precej primeren odmev v deželnem odboru kranjskem. To bi bil prvi korak od besedij v mestnem zboru — do dejanj. Slovenski narod, govóri!

Izvirni dopisi.

Iz Kroke, 2. decembra. Pet tisoč in šeststo vojaških postelj najnovejšega zistema je zadržana v Kropi oddala v sedaj toliko nemirni Dunaj. Delo je bilo izvršeno brez napak. Dasi ravno je bilo načelnštvo zadruga v skrbi in je res veliko riskiralo, pa z božjo pomočjo je skrb premagana in delo, če tudi težavno, srečno izvršeno. Marsikateri vinar so ljudje zaslužili, tudi taki, in to je največ vredno, ki sicer od milosti ljudij živé. Vsa hvala požrtvovalnemu načelnštvu zadruga!

Pa tudi erar je pravo zadel ker je delo v Kropi dal. S tem je prihranil sam sebi najmanj deset tisoč gld., malemu obrtu in revežem je pa precej pomagal. Ko bi se erar oziral s svojimi naročili, in ta so ogromna, na male obrtnike, in bi ne vtikal vsega v žep mogočnim židovskim tovarnarjem, ki erar na več načinov skubijo, bi tudi ubogi delavec več zaslužil ter bi bil miren in zadovoljen državlján. Kako pa erar skubijo veliki tovarnarji? Evo vam dokaza! Bil sem v c. kr. vojaški zalogi (depot), kjer leži nakopičenega blaga pripravljenega za črno vojsko in rezerviste, kakor tudi za stalno vojsko. Vsaki vojak stalne vojske ima dvojno opravo pripravljeno. Toraj je v Avstriji takega blaga v zalogi za več sto milijonov gld. vrednosti. Kaj mi je rekel oskrbnik te zaloge? Pokazal mi je opravo, ki je večinoma naročena iz velikih tovarn. Pokazal mi je razloček med blagom. Siv vojaški plašč je v prejšnjih časih vojak nosil ob miru najmanj pet let. Ako sedanjí plašč obleče in gre ž njim na ene centralne vaje v slabem vremenu, premine črna barva plašča, med suknom umetno vtisnjeni skrop (šterka) se izpere, in ostane le nekoliko suknenih cunj. Erar je dobro plačal in dobil slabo blago. Žida zato gotovo vest ne peče, ker ne gleda na vest, ampak na svoj debelejši mošnjček. Tako se godi tudi pri drugih opravah. Vojaška oprava stane vsako leto več in mogočni

tovarnarji so vsako leto bogatejši, mali obrtnik pa vidno peša. Erar ima res veliko več opraviti s pisarijami in s prevzemanjem, ako naroči opravo pri manjših in več obrtnikih. Prihrani si pa s tem lahko kmalo milijone denarja. Pri manjši množini se blago tudi bolj natanko pregleda. Erar tako ni škodovan, obrtniku je pa pomagano. Vojakov je na razpolago dovolj in ti gredo kaj radi v vsaki kraj blago prejemati. To se je videlo pri prejemanju vojaških postelj v Kropi.

(Konec prihodnjič.)

Gradec, 30. novembra. Zmaga! Zmaga! Heil! Nezaupnost naša, s katero smo zrlí na fanatično rogoviljenje socijalnih demokratov v visoki zbornici, je bila opravičena. Zanimal nas je ta klub najbolj; boj v parlamentu ni bil borba za nagodbeni provizorij — Slovan in German borila sta se za premoč. Radovedni smo bili, kaj namerava, kje bo stal, kako se boril klub, v katerem so Daszynski, Hybeš, Vratny, Kozakiewicz . . . Kakó bo nastopal v čisto nacionalnem boju Daszynski, ki je pred nedolгим časom zatrjeval v zbornici ob občnem začudenju vseh poslancev, ponosno trkajoč se ob prsa: „Jaz sem socijalist, jaz sem Poljak!“

Prišla je odločilna bitka. Onemogočili so socijalisti, podavši roko Germanom, vsako resno delo, bili niso samo parlamentarizmu, temveč vsacemu taktu v lice, izpremenili so zbornico v prizorišče navadnih pretepov, klofut in psov, zapisali so nad próstor, kjer bi se moralo vkrepiti o blaginji narodov, z jasnimi črkami: „Žganjarija“. Zmagali so v zbornici. Državni zbor je bil preložen, predno je ministerstvo odstopilo.

Začeli so se izgredi nemškonacionalne bande. „Nas je več“, dejali so, in so posodili nemškimi kričanjem za par večerov svojo zaslepljeno maso, množico delavcev, proletarijat, jedro svoje vojske. Komanda je zaorila iz njihovih ust: „V boj!“ in pomikale so se nepregledne čete internacionale razsajajoč, pobijajoč, psujoč . . .

Udarjali so s pestmi, napadali s kamenjem, kjer sta jim stala v bran bajonet in sablja.

Nastopila je zgodovinska nedelja. „Zmaga!“ je zaorilo iz tisoč in tisoč grl . . . Veliki kapitalizem razsvetlil je okna, proletarijatu odsevala je radost z lica. Heil tu, heil tam!

Zdavna smo vedeli, da nemški socijalni demokrat nikdar ne zabi, da je Nemec. Vedeli pa nismo, da je internacionala — nemštvo. Mišlili smo, da je Daszynski Poljak, Hybeš Čeh; danes vemo, da sta marioneti v rokah Adlerja; vedeli smo, da je Adler žid, danes pa vemo, da ni socijalni demokrat, temveč Nemec in čifut.

Učili smo se pa mnogo za zadnjih dnij. Ravno kar prihajam od pogreba. Pokopali so žrtev

peža, v katerem se mu očita, da trpi v najvažnejših svojih uradih može, ki so neprijatelji cerkve in papeža, posebno pa Fesla, ki s strupom zmot zapeljuje mlade duhovnike. Papeževo pismo je ob enem zahtevalo, da naj Hurdálek takoj odpusti Fesla in tovariše, kakor je vlada vže prej storila tudi z Bolzanom.

Škof se je zagovarjal s pismom od 17. jan. istega leta. V pismu opisuje pobožnost in udanost svojega ljudstva k cerkvi in papežu, pravovernost in gorečnost svojih duhovnikov in učiteljev in pa svojo nedolžnost. Dalje brani posebno Fesla in se sklicuje na njegovo učenost, pridnost v uradovanju, vernost in nrvnost. Le-te čednosti njegove, te velike prednosti in ostra skrb za red v bogoslovskem semenišču, vse to mu je vzbudilo veliko sovražnikov in zavidnežev mej neplemenitimi ljudmi.

Skoro v istem času je branil in zagovarjal Hurdálek prijatelja svojega tudi na Dunaju. Tja je poslal 18. februarja l. 1820. spričevalo duhovnikov svoje škofije o učiteljski gorečnosti Feslovi, 3. marca pa list podobne vsebine dvornemu svetniku, grofu Sauerju. Pa ves trud je bil zastonj! Ko je še Hurdálek dopisoval s Sauerjem, je dobil tedajni dvorni župnik Frint povelje, da naj začne preiskavo proti Feslu. Frint je bil Feslu gorek radi prijatelja Bolzana, kateri ga je čisto raztrgal v kritiki njegove knjige „Lehrbuch der Religion für die philosophischen Lehranstalten“. Dne 11. marca l. 1820. so zaple-

nili vse rokopise Feslove, zaprli njega in nekaj bogoslovcev.

Čez pet dnij so Fesla odvedli na Dunaj, — kjer je živel (v servitskem samostanu v Rosavi) — skoro takó, kot navaden jetnik. Tega leta je živel na Dunaju pri Kopitarju dober prijatelj Feslov, Jožef Dobrovský. Spisovala sta takorekoč skupno staroslovensko slovnico in jo pripravljala za tisk. Seveda je Dobrovský takoj zvedel, kaj se je s Feslom zgodilo, ali obiskati ga koj ni mogel. Prizadeval si je pri različnih visokih, osebah doseči kaj v prid Feslov, a ves trud njegov je bil zaman, tako da stari in bolni Feslovi materi ni mogel drugega o njenem sinu pisati, kakor par tolažilnih vrstic. V listu z dne 23. oktobra l. 1820. pravi namreč: „Ne čudite se, da odgovarjam tako pozno na Vaše pismo. Nikakega poročila nimam o Vašem ljubem sinu in mojem prijatelju. Zelo težko je o njem kaj gotovega zvedeti. Le toliko Vam morem reči v tolažbo, da živi in da je zdrav, in da se zna kot mož in kot krščanski filozof v svojem žalostnem stanju prav vesti i. t. d.“ Dobrovskemu se je samo enkrat posrečilo priti k Feslu, in sicer ravno opoldne, ko so šli zanj po kosilo, pa še takrat le za par trenutkov.

Dobrovský je kmalu odšel z Dunaja; tako mu ni bilo več mogoče obiskati zaprtega prijatelja. Zato je pozneje njegovo ulogo opravljal Kopitar in mu tudi nosil Dobrovskega pisma. L. 1823. je bilo dovoljeno Feslu, da je smel za-

pustiti samostan; mogel je obiskovati Kopitarja, kateri mu je posojeval knjige. Tako piše Kopitar, ki je pri vsaki priliki poročal Dobrovskemu o Feslu, dne 23. aprila l. 1824., da prihaja Fesl često k njemu in še večkrat pošilja „po duševno pičo“. Dobrovský, kateri je prišteval Fesla svojim učencem „in slavici“, je želel mej drugim, da bi on iz grške biografije Klementa Bolgarskega prevel v nemščino vse, kar se tiče sv. Cirila in Metoda. To je Fesl tudi storil. Fesl se je posebno pečal s srbsko zgodovino. Dobrovský sam mu je pri teh njegovih študijah pomagal, mu pošiljal notice in drugo.

Dobrovský mu je svetoval, ko je zvedel, da je prostejši, naj gre v Draždane ali v Budišin (Bautzen), kjer je veliko katoliških duhovnikov. Ali Fesl še ni užival svobode, kakor si je Dobrovský mislil. Nameravali so v resnici predstaviti ga na različne kraje, v Solnograd, Galicijo in celo v Dalmacijo, končno pa je moral nena doma v Gradec, kamor je prišel 26. maja l. 1825. pod nadzorstvo škofa Zaengerla. Bival je pri frančiškanih in samo štirim duhovnikom je bilo dovoljeno ž njim govoriti, češ že pogled njegov je tako hud, strupen, da se mu drugi ne morejo bližati brez večje ali manjše škode na duši. Dobrovský mu je i sam v Gradec pisal o različnih literarnih novicah in mu izražal svoje in prijateljev svojih veselje, ko je Fesl bil toliko prost, da je mogel vzeti svojo staro ljubljeno mater v Gradec.

(Konec prihodnjič.)

graške vstaje, ustreljenega mizarskega pomočnika Retterja. Pred rakvijo tisoči delavcev z rudečimi nageljni, nebroj vencev in rudečih trakov; graška inteligenca s plavicami, dijaki, mestni zastop, šidmarka itd., a v nobenem primeru z maso pred rakvijo stopajočih pouličnih borilcev izza zadnjih dni. Reditelj prvih vrst pogreba ima zataknen v suknji rudeč nagelj in plavico. Tovariš moj, Hrvat, se mi posmehne: „Danas je sve vrst, ili karanfil, ili plavica“. Zares veličastna manifestacija breznačelnosti je bil celi pogreb.

Dunaj, 2. decembra. († Dr. Makso Gumpowicz). V najlepši moški dobi je zahitela smrt pokojnika, ki je bil lektor poljskega jezika na dunajski univerzi. Udal se je najpreje pravništvu in dosegel doktorsko čast iz te stroke. V zadnjih letih pa se je popolnoma posvetil slavistiki, zlasti slovanski zgodovini, in dobil je mesto lektorja za poljski jezik na tukajšnjem vseučilišču. Bil je jako nadarjen; njegovi zvedenosti v naši slovanski povestnici si se moral čuditi. Izvestno bi bil na tem polju pridobil si glas učenjaka, ko bi bil dalje živel. Zadnje dni je baš pripravljaval znanstveno zgodovinsko razpravo kot disertacijo in hotel doseči tudi doktorat iz slavistike. Nenadna smrt mu je prestrigla ta načrt. V svojem občevarju je bil sila prijazen in uslužen, zato je njegova smrt obudila v krogu slovanskih visokošolcev veliko žalje. Pogreb njegov se je vršil 1. grudna. Udeležilo se ga je mnogo vseučiliščnikov. Poljsko društvo „Ognisko“ položilo mu je na rakev kot svojemu bivšemu predsedniku krasen venec. Zadnje čast mu je skazalo tudi mnogo druge poljske inteligence, mej drugim državna poslanca vitez Boszkowski in Lewicki. Pokojnik je bil priljubljen tudi mej slovenskimi visokošolci. Naj počiva v miru!

Iz zlate Prage, dne 2. decembra. Badeni je tedaj padel! Zmage pijani Mommse-nismus in Pferscheismus slavi tudi v Pragi svoje orgije! Že v soboto 27. nov. so pričeli socijalni demokratije demonstracijo, ko se je vračal njih poslanec Steiner z Dunaja in ob enem z njim nekaj mladočeških poslancev. Policija je slutila, kaj se kuha, ter ob pravem času ukrenila po trebnje korake. Ponedeljek potem, ko se je raznesla vest, da je Badeni odstopil, je pa bil dan groznih pouličnih prizorov. Na čelu vsemu gibanju so bili nemški vseučiliščniki s svojimi vzornimi profesorji. Zjutraj ob 9. uri zbralo se je nad tisoč buršev, oboroženih s palicami, na dvorišču nemške univerze, kjer so z divjim kričanjem pozdravljali rektorja dr. Ulbricha, ki jih je seveda pohvalil za to. Zapevši znane nam svoje himne, valili so se potem, izzivajoč na vse strani, do lokala društva „Schlaraffia“, ponavljajoč tu svoje hrabro počenjanje. Policija je sicer posegla vmes, toda takó, kakor zna: varovala je le burše!

Kakor nalašč je bilo zbrano češko dijaštvo pri instalaciji rektorja češke univerze dr. Ka-deřaveka. Pri tej priliki je viharo pozdravljalo župana praškega g. dr. Podlipnega, ki se instalacije nemškega rektorja, kakor znano, ni udeležil. Med tem, ko se je vršila ta slavnost, razbili so nemški burši nekaj oken češke univerze. Češki vseučiliščniki so poslali k županu deputacijo, naj bi jim povedal, kaj misli ukreniti, da se ščiti češko dijaštvo pred suroveži. Župan je nagovoril zbrane akademike, obljubljajoč, da stori potrebne korake pri policiji in namestništvu. Dijaštvo in občinstvo se je vedlo iz prva mirno; ko pa provokacije niso nehale, ampak se bolj in bolj ponavljale ter prehajale v nasilstva, in so razven tega prihajale vesti iz drugih čeških krajev, kaj vse počenjajo Nemci, vzkipeh so tudi Čehi ter dali duška svoji ogorčenosti. Na Vaclavskem trgu je prišlo do krvavega pretepa med burši, češkim dijaštvom in občinstvom. Več oseb z obeh stranij je več ali manj ranjenih.

Zavreti je morala češkemu dijaštvu kri, ko je izvedelo, da so darovali nemški burši dr. Pferscheju v znak priznanja, da je v zbornici mahal z nožem, srebrn nož! Kaj to pomeni, nam ni treba pripovedovati. Dijaki so zborovali, kaj bi učinili. Prof. dr. Čelakovskemu se je komaj posrečilo, da jih je upokojil. Mirno so potem korakali — bilo jih je gotovo kakih 1600 — po

Vaclavskem trgu. Izdali so bili tudi parolo: ne demonstrovati! A bili so primorani, ko se je zagnala policija med nje peš in na konjih ter začela mahati po njih s kopiti, z bajoneti itd. Dijaštvo in mnogobrojno občinstvo je policiji viharo klicalo „Pereat!“ in „Hanba!“ ter jo obmetavalo s kamenjem. Padlo je mnogo udarcev, nastal je neznanski krik, razjarjeni demonstranti so drobili, kar jim je prišlo pod roko, nemško novo gledališče so bombardovali s kamenjem. Prihitelo je tudi vojaštvo na pomoč. Župan je sklical izvenredno občinsko sejo. Imel govor o nastali situaciji ter je rekel med drugim ob navdušenem pritrjevanju navzočnikov, da misli, naj se zgodi, kar hoče: „Čez šestmilijonski narod in njega prava se ne more preiti kar takó na dnevni red!“

Mladočeška stranka pa je izdala razglas, v katerem pravi, da narod češki, ako ga zopet izzovejo v boj, ta boj vzprejema in ga ne pusti poprej, dokler ga ne izvojuje zmagoslavno.

Politiški pregled.

Ministerski predsednik Gautsch si pridno lovi večino in meče v vodo mrežo na desnici in levici. Desnica je solidarna in levica tudi, odkar se je dr. Lueger pobotal z liberalci in Židi. Tu Slovan — tam Nemec! In pri obeh dela Gautsch poskuse. Bati se je, da bode razdril Poljake, ker imajo med seboj jednake zgage, kakor kranjski Slovenci; nekaj Poljakov drži z liberalnimi Nemci. Nemška predznost je brezmejna. Zahtevajo namreč, da naj se odpravijo jezikovne naredbe in novi poslovnik, in da naj odstopi od večine izvoljeni Abrahamovič, ker hoče imeti predsednika iz manjšine (!) Neslišano!

V delegacijski seji so tudi trčili skupaj Čehi in Nemci. Poslanec Herold je ostro napadel Nemce in jim dokazal, da so oni krivi vseh zmešnjav v Avstriji in da so prouzročili sedanje dogodke na Češkem.

Revolucija in nagla sodba v Pragi. Ogenj, katerega so zažgali Nemci na Dunaju in v Gradcu, gori zdaj v Pragi. Vlada pa ne kaže nič več slabosti in zdržnosti. Zlaj se ne gre za nemške, ampak za češke butice, po katerih je treba trkati po Mommsenovem receptu. Brezmejno izzivanje je Čehi spravilo iz ravnotežja, da so postali divji. Pri Nemcih in Židih so Čehi 1. decembra pobijali okna, trgali nemške napise raz hiš in prodajalnic, blago pobrali, opravo znosili na ulico in zažgali ter v poslopju „Schlaraffia“ in na nemških šolah v Smihovu vse demolirali. V Žižkovu so vojaki streljali, dve osebi ubili in jih zelo veliko ranili. Po Pragi je demonstrovalo okoli 20.000 ljudij in so metali kamenje na vojake in stražnike. Imeli so na prsih znake slovanske trobojnice. Vojaštvo tabori sredi trga, in snema trobojnice. Prodajalnice so zaprli in nemški napisi so skoro vsi izginili. Na povelje cesarja in ministra Gautscha se je dne 2. decembra razglasil preki sod ali nagla sodba za mesto Prago in predmestja Karlin, Žižkov, Kraljevi Vinohradi in Smihov. Posadka se je pomnožila na 12.000 mož. Iz Brna, Linca in Dunaja so poslali včeraj v Prago vojakov. Zaprli so že nad 300 oseb. Župan praški opominja k miru, a ljudstvo je razdraženo ter pobija še tu in tam šipe Nemcem in prazni prodajalnice Židom. Nemci prosijo na vse strani pomoči. Odkar je razglašena nagla sodba, je nekoliko bolj mirno. Vse hiše morajo biti zaprte zvečer ob sedmih. Poroča se pa o nemirih tudi že iz drugih mest na Češkem. V mestih z nemškimi večinami so napadalci Nemci, v Kraljevem Gradcu, v Plznu in Berounu pa Čehi tako ostro demonstrirajo, da se že tudi tja pošiljajo vojaki.

Čeh dr. Rieger je izdal na rojake poziv, v katerem pravi ta veteran med državniki avstrijskimi, da sedanji parlament ne ugaja državi s tako organizacijo, kakeršno ima Avstrija. Razširiti se morata avtonomija dežel in volilno pravo. Rieger pozivlja svoje rojake, naj v tem važnem hipu puste na strani vse razlike v mnenju, naj se vsi združijo v jedno samo falango in naj pričakujejo s srčno in moško odločnostjo tega, kar prinese prihodnji dnevi. Nikdar in ob nikakih okolištinah ne odstopimo od svojih pravic; nasprotno: borili se bomo zanje s

pravo češko žilavostjo in odbijali bomo sleherni napad na te pravice, uporabivši v to vse svoje sile. Vsem Čehom, brez razlike stranke in socijalnega stališča kličem danes: Bodimo složni, vedimo se dostojanstveno in — Ne udajmo se! Ta poziv je izdal dr. Rieger v imenu izvrševalnega odbora češke narodne stranke.

Poljedelski shod na Dunaju ne bode imel uspehov, ker nemški odborniki nočejo skupaj sedeti z Abrahamovičem, bivšim predsednikom državnega zbora. Tako ošabni Nemci črtijo Slo-vane! Češki poslanci so prosili princa Lobkovic, predsednika poljedelskega shoda, da naj odloži predsedstvo, da se tako pokaže vzajemnost češkega in poljskega naroda. Odstopil je tudi že poljski odbornik pl. Czech.

Volitve na Hrvaškem. Združena opozicija je zmaga dne 2. decembra pri dopolnilnih volitvah za hrvatski sabor s tremi kandidati. V Stubici je izvoljen Bedeković, v Virju je sijajno zmagal Vrbanič, v Sv. Ivanu-Žabnu pa dr. Zahar. V 4. okrajih so vsled silnega pritiska zmagali Madjaroni. „Obzor“ in „Hrvatska Domovina“ ne moreta poročati o volitvah. Izšla sta skoro popolnoma bela.

Ogri hočejo dobiti svoj kraljevski dvor. Gotovo ga dobé. Ločijo naj se že enkrat popolnoma od nas, se vsaj ne bodo mastili na avstrijske stroške!

Domače novice.

Goriški nadškof. Kakor poroča brzojav, imenovan je goriškim knezo-nadškofom Njega vzvišenost dr. Jakob Missia, knezoškof ljubljanski.

Shod v Ljubljani. Državni poslanec č. g. dr. Jan. Ev. Krek namerava sklicati prihodnjo sredo v Ljubljani shod volilcev, da jim poroča o sedanjem položaju v Avstriji. Na shod bode povabljen tudi g. poslanec Kušar. Slovenska Ljubljana, udeleži se velevažnega zborovanja v najobilnejšem številu!

Okrajna bolniška blagajna ljubljanska. Deželna vlada je ugodila rekursu gosp. Ivana Kregarja proti odloku župana g. Hribarja, s katerim je prevzela v oskrbo okrajno bolniško blagajno ljubljansko mestna občina ljubljanska na stroške blagajnične. Deželna vlada je spoznala naredbo mestnega magistrata za neutemeljeno. V ponedeljek 6. t. m. bode prevzel vodstvo okrajne bolniške blagajne ljubljanske zopet g. Ivan Kregar, ki skliče v kratkem dopolnilne volitve za odstopivše odbornike. Mestni magistrat, bi si bil to novo blamažo prav lahko prihranil. Sicer nas to ne briga, kakšne juriste ima okolu sebe g. župan Hribar, da ga spravljajo v zadrego, žalostno je pa gotovo, da so ti županovi juristi s svetom, naj se udari po bolniški blagajni, znatno vplivali na neuspeh Slovanov pri volitvah za delavsko zavarovalnico v Trstu.

Iz delavskih krogov se nam piše: Ko se je pred dvema letoma obravnavalo v deželnem zboru Kranjskem zaradi volilne reforme in se je predlagalo, da naj imajo v četrti kuriji vsi tisti volilno pravico, ki plačujejo kaj davka, in v peti kuriji vsi moški, ki so izpolnili 24. leto, a ne plačujejo nič direktnega davka, tedaj ni bil baron Schwegel zadovoljen s tako premembo, temveč je kot poročevalec manjšine predlagal slično volilno reformo, kakor se je pozneje sklenila v državnem zboru. Poslanec Hribar pa ni bil zadovoljen s predlogom večine, katerega poročevalec je bil dr. Tavčar, in s predlogom barona Schwegla, temveč, zahteval je širšo in boljšo volilno reformo ter se goreče potegoval za pravice zanemarjenih slojev naroda. Lansko leto je bila najlepša prilika, da bi bil g. Hribar pri obravnavi volilne reforme pokazal svoje demokratsko srce in predlagal, da dobi deželni zbor tudi svojo peto kurijo. A nič tega! Letos se bodo menda odločili za direktne volitve, a še bolj potrebna je peta kurija in to tudi zahtevamo. Nadalje si usojamo opominjati g. župana Hribarja na peticijo krščansko socijalnih delavcev na mestni svet, kjer se prosi, da se za mestni svet ustanovi četrti razred. Treba je spremeniti v to svrhu mestni statut in menda ne bode treba čakati več dolgo, da najde gosp.

župan Hribar svoje ljudsko srce in predlaga premembo mestnega statuta.

Slovensko gledališče. V četrtek zvečer je bila na slovenskem gledališču vendar zopet je denkrat premijera slovanskega proizvoda. To pot je bila izbira srečna in Krylova ruska veseloigra „Tretja hči“ je dosegla znamenit uspeh. „Tretja hči“ je poleg „Miške“ najduhovitejša veseloigra, kar smo jih videli tekom let na slovenskem odru. Ako je bilo gledališče slučajno slabo obiskano naj to intendant ne plaši. Če se bodo dajale take veseloigre se bode gledališče začelo polniti. Umevno je, da sedaj občinstvo pri veseloigrah ne sili v gledališče, ker je neslanih nemških veseloiger do grla sito. Dolžnost intendant slovenskega gledališča je, priboriti slovanski drami na našem odru dobro ime, in to se bode prav lahko zgodilo. Treba je le vstrajati na poti, katero je nastopila v četrtek. Pričakujemo skorajšnje reprize „Tretje hčere“, slovensko občinstvo v Ljubljani, kateremu je do tega, da intendant uprizarja dobra dela, pa bi prosili, da tedaj napolni gledališče. Pri reprizi se bode uspeh „Tretje hčere“ še povečal, če bodo nastopi točnejši in če se bode še nekoliko bolje igralo, nego se je v četrtek. Vsa čast damam, v prvi vrsti gospici Hilbertovi in gospej Danilovi, ali izmed gospodov nam je ugajal edino gosp. Lovšin. Gosp. Inemanna smo nekaj večerov potrpežljivo poslušali, kako se trudi pačiti slovenščino, ker se pa to vedno ponavlja, zahtevamo v soglasju z večino gledališče obiskujočega občinstva, da posnema vzgled svojih rojakinj ter se svojih ulog pravilno nauči. Potem ga bode zopet tako hvalili, kakor smo ga že. — Danes zvečer je na vrsti opera „Traviata“.

„Edinost“ piše „Narodu“. „Da je kranjska duhovščina „taka“, bi prosili nekoliko premišljevanja, da li ni malce kriva tudi tista strupenost v novinarskih polemikah, da je kranjska duhovščina „taka“? In ravno v vaših neprestanih „dihurjih“ je izražena tista strupenost. Po našem mnenju je dihur psovka, nikdar pa argument! Z „dihurjem“ nam niste še dokazali ničesar in če nas še tako tlačite z istim pod jedni in isti „široki klobuk“. Tako podaja zadnji četrtek „Narodove“ urednike „Edinost“.

Drobne novice. V Pulju se je ustanovil „Istrski Sokol“, v Marezigah v Istri pa novo pevsko društvo. — V Veržetu na Štajarskem je propadlo nemškutarsko ognjegasno društvo. Na njegovo mesto je stopilo slovensko s slovenskim komandom. Kako je pa v Ljubljani? — Kap je zadela župnika iz Campolongo med pridigo pri neki podružnici. Govoril je in padel na obraz. — Šolske sestre se naselijo prihodnje leto v Tomaju. — V Gorici se kažete radovednemu občinstvu dve orjaški sestri. Starejša tehtja 213 kilogramov, mlajša 63 kilogramov. — V Tomaju bode ondotno vinorejsko društvo priredilo vsaki četrtek predavanje o vinoreji po Gombačevi knjigi. Posnemanja vredno! — V Laporju na Štajarskem je 23. nov. pogorelo peterim gospodarjem 14 poslopij. — V krajnem šolskem svetu v Št. Ilju v Slov. Goricih so Slovenci vendar zopet ohranili prvo besedo. Znani Pistor je pri volitvi načelnika propal za jeden (!) glas.

V Spodnji Šiški je zopet izvoljen županom g. Franc Kauschegg. „Narod“ pravi, da je odločen in zanesljiv pristaš narodno napredne stranke. Čisto umevno, ker je Nemškutar.

Podurednik Govekar je povedal v „Narodu“, da „Kokošjada“ ni predstavljena iz danščine, ampak iz nemščine, in da ne velja gospej Pajkovi. Ker ve, da mu tega nihče, kdor pozna razmere, ne more verjeti, spusti zopet svojo duhovitost v kurje nižave ter poropota po narodni šegi s psovko „dihur“, akoravno mu je „Edinost“ isti dan povedala, da psovka „dihur“ ni noben argument. Pa nič ne de, če boljšega ni, naj pa dihur drži. Mi pa še zdaj res mislimo, da je „Kokošjada“ predstavljena iz danščine, kajti v nemški prestavi, ki se razlikuje od slovenske, ni „Pajkove“, ampak je Muhme Meyer. Samo nekaj nas moti. Ker ljudje trdijo, da se mnogo literarnih plodov strujarja dobi tiskanih „in fremden Zungen“, je mogoče, da je vendarle po nemščini prirojen zaprtek „Kokošjada“.

Zida Grünhuta je poslala vlada kranjskim Slovincem za državnega inženirja. „Slov. Gosp.“ vprašuje: „Ali ni tega kriva Schwegelj-Tavčarjeva zveza?“ — Mi pa pravimo: Da! Hein bi si nikdar ne upal poplavljeni Kranjske z nemškimi uradniki in celo z — Židi, ako bi bili Slovenci na Kranjskem edini in odločni. Gorenja Avstrija se je žida Grünhuta ubranila.

Žalostno! Iz Maribora se nam piše: „Ko so se dne 29. novembra t. l. naši „kulturonosi“ povodom Badenijevega izstopa iz ministerstva zopet pokazali v pravi luči, opazil sem tudi med Slovenci žalostno napako. Ker so „Germani“ imeli povsodi okna razsvetljena, in je nekako tulečim volkovom podobna besneča druhal nerazsvetljena okna razbijala, je iz strahu tudi nekaj Slovencev s temi „hajlo kričači“ potegnili in razsvetlilo okna. Med temi bil je tudi neki slov. gosp. prof. Ma . . . er, kar je občno nevoljo vzbujalo. Le tako naprej! Kdor zaničuje se sam, podlaga je ptujčevi peti!“

Slovensko petje pri sv. Antonu v Gorici še vedno dela mnogo šuma. Lahi hočejo zapovedovati v cerkvi. S silo hočejo odpraviti slovensko petje. O prečudnih razmerah piše „Primorski List“: Veleč. msg. župnik pri sv. Ignacij, edini gospodar v podružni cerkvi sv. Antona, je ukazal, da mora prenehati krivica, da se mora peti slovensko. Isto je odredil sedanji namestnik nadškofov — a do danes se poje — italijansko. V ponedeljek so prišli orgljavač in pevci slovenski, a pri orgljah je oblastno sedel orgljavač Hoenig. Prašamo: od koga najet, od koga pooblaščen? Peto se je, se ve, italijansko. — V torek ustavila je straža slovenske pevce in orgljavač. Kdo je policiste najel in jih v cerkev postavil braniti krivico? Isto se je ponavljalo danes. Straža se je odrezala slovenskemu edino od msg. župnika postavljenemu in plačanemu orgljavaču g. Komelu: „Imamo že svojega orgljavača“. Tudi velesl. glavarstvo je menda posegnilo vmes, da se uvede zopet normalno stanje — a odlok je nekje ostal. — To so res grozne razmere! Slovenci vse to prenašamo z ovčjo potrpežljivostjo.

Zanimivo. Nemški kričar Wolf je zet zloglasnega celjskega „Nemca“ dr. Stepischnegega. Ni torej čudo, da sta v nedeljo zvečer pri demonstraciji v Celju Stepischnege in njegova žena pred „Narodnim Domom“ jako prismojeno demonstrovala.

Nesreča. Dva kmeta, vozeča v Trst, sta lepo ležala na vozu sena. Potegnili je burja, zvrnila voz in oba sta telebnila z veliko silo ob tla. Prepeljali so močno poškodovana v tržaško bolnico.

V št. lenartski okrajni zastop bodo ta mesec volitve. Slovenci se boje, da propadejo. Nemci bodo imeli potem v rokah okrajno hranilnico in okrajni šolski svet. Vsak dan je manj Slovenije! Prav vsklika „Edinost“: „Vi, v središčni pokrajini, liberalci in konservativci, bi morali imeti ozirov na pokrajine in se brzdati. To je vaša dolžnost, ako se čutite z nami jeden narod.“

Goriška porota Za zimsko zasedanje goriških porotnikov je bilo izžrebanih 16 Slovencev. Čisto slovenska porotna klop je torej mogoča!

Tako je prav! „Slov. Gospodar“ grozi, da bode prinašal imena tistih „Slovencev“, ki v sedanjih časih še kupujejo pri Nemcih.

Vprašanje. Koliko časa bode še imela „Katoliška bukvarna“ poleg slovenskega napisa še nemški napis „Katolische Buchhandlung“. V Ljubljani in na Kranjskem ima Katoliška bukvarna samo slovenske odjemalce in za te pač ni potreben nemški napis. V času ko nas nemško-liberalni furor stiska od vseh strani, pač ni na mestu, da dajejo slovenske firme dvojezičen značaj Ljubljani.

Dva krš. soc. del. lista bode imeli Slovenci po novem letu. Poleg „Glasnika“, ki bode po novem letu izhajal v povečani obliki trikrat na mesec za 1 gld. celoletne naročnine, namerava izdajati „Konzorcij Primorskega Lista“ dvakrat na mesec nov delavski list. Veljal bode 60 kr. za celo leto. Skoraj preveč je dveh!

V Gradcu so včeraj pokopali drugo žrtev graških izgrediv delavca Haasa. Vdeležba je bila velika.

Pogreb izvoščkov. V Gorici je pretekli teden umrl izvošček „nemški Mihelj“. K večnemu počitku ga je peljalo sedem vrancev, spremljevalo ga je pa čez dvajset goriških kočijažev s svojimi praznimi vozovi.

Nova šolska knjiga. Ministerstvo je odobrilo šolsko knjigo „Zemljepis za prvi gimnazijski razred“, spisal Ivan Vrhovec, Ljubljana 1897. Natisnili J. Blaznika nasledniki ter dovolilo, da se uvede na vseh slovenskih gimnazijah.

Društva.

Jubilejski koncert „Glasbene Matice“. Poroka se nam, da nastopi pri jubilejskem koncertu prvič lastni civilni orkester „Glasbene Matice“, obstoječ iz šestnajstotice odličnih slovenskih glasbenikov, kateri bodo združeni z oddelkom vojaške godbe izvajali le slovansko godbo. S tem korakom položil se bo temelj prihodnji slovenski godbi ljubljanski. To dejstvo kaže, da stopa „Glasbena Matica“ previdno, a sigurno naprej. Pri koncertu pel bo dika našega gledališča operni pevec g. Josip Noll, znani najboljši tolmač Mašekove glasbe — prekrasne Mašekove samospesve, in tako poda občinstvu izvanreden užitek. Dolžnost nam je, slavno občinstvo opozarjati vnovič na prezanjivi jubilejski koncert „Glasbene Matice“, kateri bode v sredo dne 8. decembra v „Narodnem domu“ v Ljubljani. Gosp. Gangl je zložil za 25 letnico „Glasbene Matice“ lepo pesem.

Slovensko katol. delavsko pevsko društvo „Zvon“ v Ljubljani priredi Miklavžev večer v nedeljo, dne 5. decembra 1897. l., v veliki dvorani starega strelšča s prijaznim sodelovanjem slavnega tamburaškega kluba „Zvezda“ ob šesti uri zvečer. Vspored: 1. „Napried“, koračnica W. G. Brož. 2. „Pod slavj. krovom“, fantazija slovanskih pesmij W. G. Brož. 3. „Zvonu“, zbor F. Ferjančič. 4. „Poziv na ples“, valček C. M. Weber. 5. „Brodar“, čveterospev A. Leban. 6. „Naša zvezda“, zbor z bariton-solo L. Hudovernik. 7. „Polna kupa“, polka M. Adamič. 8. Alegorija. 9. Nastop Miklavža s sijajnim spremstvom iz Olimpa in obdaritev pridnih otrok. 10. „Na planine“, zbor H. Sattner. 11. „Hrvatsko kolo“ M. Mayer. 12. „Glas domovinski“, zbor Vogel. 13. „Zvezdi“ M. Adamič. 14. Srečolov. Opomba. Oni stariši, kateri želé svoje otroke razveseliti s posebnimi darili, blagovolijo naj ista poslati gosp. A. Zalarju, oštirju v „Katol. Domu“. Vstopnice se dobivajo pri gosp. Štefetu pred škofijo in pri gosp. J. Podrekarju na sv. Jakoba trgu ter zvečer pri blagajnici. — Cena prej kupljenim vstopnicam je 20 kr., pri blagajnici 30 kr. za osebo. — Otroci do 10. leta so vstopnine prosti. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Miklavžev večer priredi Celjsko pevsko društvo dne 5. grudna 1897. v veliki dvorani „Narodnega doma“. Na vzporedu je petje in dramatična predstava burke: „Gluh mora biti“.

Ustanovni zbor „Bralnega društva v Mostah“ pri Ljubljani bode v nedeljo, dne 5. grudna 1897., v prostorih gosp. Fr. Zakotnika hišna št. 18. ob 1/2 5. uri popoldne. Vspored: 1. Pozdrav. 2. Poročilo pripravljalnega odbora in čitanje pravil. 3. Slavnostni govor, govori g. drž. poslanec dr. J. Ev. Krek. 4. Vpisovanje udov in volitev odbora. 5. Raznoterosti. Somišljeniki, vdeležite se važnega zborovanja v obilnem številu. Pripravljali odbor.

„Matica Hrvatska“ razpošlje skoraj svoj letošnji pridelek — desetorice leposlovnih in znanstvenopoučnih knjig. Med prvimi bo nadaljevanje zbranih spisov prvega hrvaškega romanopisca Avg. Šenoa, med poslednjimi pa jako zanimiv opis Rusije in jugoslovanskih držav s podobami. „Hrvatskih narodnih pesmi“ izide II. zvezek, v katerem bodo zbrane pesmi o Kraljeviću Marku. Na to knjigo treba se posebno naročiti (cena zvezku 1 gld. 50 kr.) Letnina — 3 gld. — naj se vsaj do 10. dne t. m. pošlje tukajšnjemu poverjeniku „Matice Hrvatske“ č. g. župniku I. Vrhovniku ali pa njegovemu pooblaščenču g. knjigovezcu J. Bonaču. Novi udje dobe brezplačno „Hrvatsko-slovenski slovník“.

Najnovejšje vesti.

Praga, 4. novembra. V bolnico so prinesli 270 oseb, katere so bile pri demonstracijah težko ranjene. Od teh so štiri osebe včeraj umrle. V vojaški bolnici je umrl jeden vojak. Zaprtih je že nad 500 oseb. Nemci se boje novih izgrediv, ker imajo slabo vest. Vse šole so zaprte. Češke prodajalnice so okrašene in polne, nemške prazne. V Kladnem se je razpočila dinamična patrona pred stanovanjem nemškega poslanca Bochlna, v Gabloncu so pa Nemci napadli češko šolo. Sinoči so bile v Pragi zvečer ob devetih ulice prazne, a gorelo je na dveh krajih. Iz neke hiše je nekdo ustrelil na vojake, ki so potem na skočili in preiskali hišo, a prijeti niso vedeli nikogar. Rabelj se je že predstavil pri deželnem sodišču. Upa se vender, da se preki sod odpravi v treh dneh, ker se čuti, da ljudstvo postaja mirneje.

Grof Badeni odpotuje iz Avstrije, da se odpočije na Rivieru. Seboj ponese spomine na bitko, v kateri je 8 milijonov volkov premagalo 15 milijonov ovčic.

Poziv na naročbo!

Kljub vsem oviram, koje so nam povzročevali različni činitelji, vzdržali smo vendar leto dni svoj list «Hrvatsko misel» (Hrvatska misao), zadovoljni z odzivom hrvatskega občinstva in z uspehom, katerega smo dosegli v tem kratkem času. Zadovoljni smo z uspehom tem bolj, ker se je velik del hrvatske in srbske mladine v Zagrebu in drugih hrvatskih krajih priklonil smeri našega lista in nam je končno moralni uspeh «Hrvatske misli» omogočil, da z onimi Srbi in Slovenci, ki se strinjajo z našimi težnjami, izdajamo skupno list «Nova Doba».

Brez narodnih presodkov in strankarskega žolča, oziroma se v svojih težnjah na blaginjo celega naroda, hoče izdajati srbska, hrvatska in slovenska mladina v Pragi list, da se zbira okolo njega kakor mladina jednega naroda, da narodne, iz nevednosti izvirajoče predsodke ruši, nebratske brate jedini, da bi nekoč i Hrvatje i Srbi i Slovenci z vzajemnimi silami delali na korist svojo in svojega naroda.

V nepristranski kritiki javnega delovanja hočemo priznavati i hvaliti vedno dobro, pa ožigosati zlo, — naj to prihaja od katere koli strani — zraven pa bode jeden prvih naših ciljev, da seznanjamo sebe in druge z gospodarskimi in socijalnimi vprašanji, ki trkajo, ne meneč se za deželne meje na narodova vrata.

Trdo uverjeni, da se srbska, slovenska in posebno hrvatska inteligencija more zjediniti sama mej seboj in z narodom svojim na najsolidnejši podlagi, podlagi kulturni, prepričani, da mora biti kultura zrcalo narodnega življenja, prešinjena z duhom in mišljenjem narodnim, in namenjena celemu narodu, hočemo se ozirati na vsak važnejši književni pojav. Srbov, Hrvatov in Slovencev ter po svojih močeh pripomoči, da prispejemo k potrebni narodni in književni jedinstvi. V nadi, da se bodo simpatije, katerih predmet je bila lani «Hrvatska misel» ne samo obdržale tudi za «Novo dobo», nego se razširile in okrepile kljub širšemu programu in smeri, našega, z zjedinenimi in okrepljenimi silami izdajane lista, pozivljamo Hrvate, Srbe in Slovence, da nam list duševno in pa tudi gmotno podpirajo.

List bo izhajal početkom vsakega meseca razven početnic. Naročnina na leto 3 gld (s pošto 3 gld. 10 kr.), za delavce, dijake in male obrtnike 2 gld. (s pošto 2 gld. 10 kr.) V Nemčijo in Srbijo 3 gld. 40 kr., a v ostalo inozemstvo 3 gld. 70 kr. Pojedina številka 30 kr. Prva številka izide začetkom decembra.

Naročnina, vsa pisma, časopisi v zameno, oglasila naj se pošiljajo na administracijo «Nove dobe», Praga — Kr. Vinohrady.

Ob jednom javljamo, da je uredništvo «Nove dobe» prevzelo vse agende «Hrvatske misli», ter da bodo stari g. naročniki «Hrvatske misli», kateri so plačali za celo leto dobili se prvi dve številki «Nove dobe».

Redakcija in administracija „Nove dobe“.
Praga — Kr. Vinohrady.

Izurjenega solicitatorja

sprejemem proti dobri plači.

Dr. Valentin Krisper,
advokat v Ljubljani.

98 (3-3)

34

priporoča

svojo bogato zalogo vsakovrstnih
dežnikov in solnčnikov
po najnižji ceni.

Lekarna pri Mariji pomagaj
M. Leustek,
Ljubljana, Reseljeva cesta št. 1,
zraven Mesarskega mosta.

Melusine- zobna in ustna voda
deluje izoborno proti zobobolu in gnilobi zob, utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust, **1 stekl. 50 kr.** 15 (52-50)

Neprekosljivega učinka je
Tanno-Chinin tinktura za lase,
katera ohranjuje lasišča, odpravlja luske in preprečuje izpadanje las.
1 steklenica 50 kr z navodlom.

Jedina zaloga:
lekarna pri Mariji pomagaj
M. Leustek.
LJUBLJANA, Reseljeva cesta št. 1,
zraven mesarskega mosta. Levčeva hiša.
Telefon št. 68 v poljubno porabo.

Zaloga vseh preskusenih domačih zdravil.

Razpošilja se vsak dan 2krat po pošti.

Brata Eberl,

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.

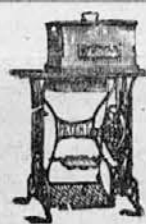
Pleskarska mojstra 4 (47-46)
c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice.

**Slikarja napisov, stavbinska in
pohištvena pleskarja.**

Tovarna za oljate barve, lak in pokost.

Zaloga originalnega karbolineja.

Maščoba za konjska kopita in usnje.

Janez Jax

Ljubljana, Dunajska cesta 13.

priporoča svojo veliko zalogo

šivalnih strojev

35 (47-44)

in

strojev za vozarenje.

(biciklov, velocipedov.)

Ceniki franko na razpolago.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 61.

priporoča svojo izoborno zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najpreprostejših do najfinejših rujave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

— Cene nizke. — 1 (47-46)

➡ Za Miklavža! Za Božič! ➡

Kdor si želi nakupiti darila za Miklavža in za Božič po zelo nizki ceni, naj si najprej ogleda zalogo modnega in tkanega blaga

Makso Armiča

Šentpeterska cesta št. 2,

kjer se dobijo sledeče stvari po kolikor mogoče nizkih cenah:

Žepni roboti navadni in fini.

Zavratnice za dame in gospode

Serpe za dame volnate in fine želimljaste.

Predpasniki črni in barvasti.

Moderol in Muñ.

Srajce za gospode, **ovratniki** in **manšete**.

Rokovice za dame in gospode.

91 (2-1)

➡ Svoji k svojim! ➡

Andr. Druškovič,

36 (47-44) trgovec z železnino

v Ljubljani, Mestni trg št. 9/10.

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega v železarijo spadajočega blaga.

Štedilnike, lonce, pozlačene nagrobne križe, drevesa za oranje, vodne žage in pile, kovanja za okna in vrata, vsakovrstno orodje za mizarje, tesarje, ključavničarje in kovače, cement, traverze in še veliko drugih za rabo v hiši ali pri obrtu potrebnih stvari.

➡ Poštena postrežba. ➡

Cene kakor pri razprodaji!

Cene kakor pri razprodaji!

VIZITNICE

priporoča

J. Blasnikova tiskarna.

Trnkóczyja
ustna voda
steklenica 50 kr.

Trnkóczyja
prašek za zobe
skatljica 30 kr.

kakor tudi

vse medicinično-kirurške in farmacevtske preparate, specialitete itd., dietična sredstva, homeopatična zdravila, medicinska mila, parfumerije itd. itd.

priporočajo in razpošiljajo na vse strani

22-5

lekarniške tvrdke:

Ubal pl. Trnkóczy v Ljubljani na Kranjskem,
Viktor pl. Trnkóczy na Dunaju, Margarethen,
Dr. Oton pl. Trnkóczy na Dunaju, Landstrasse,
Julij pl. Trnkóczy na Dunaju, Josefstadt,
Vendelin pl. Trnkóczy v Gradcu na Štajarskem.

➡ Pošiljatev z obratno pošto. ➡

JOSIP REBEK,

ključavničarski mojster,

Francovo nabrežje št. 13. LJUBLJANA Francovo nabrežje št. 13.

Priporoča svojo delavnico za naročanje vseh

➤ **ključavničarskih del** ➤

ter napeljava

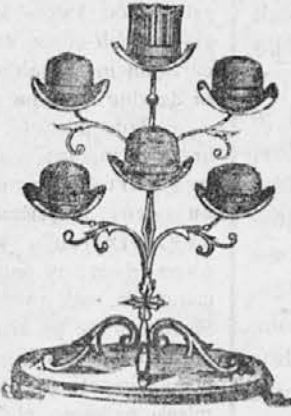
hišnih telegrafov in telefonov.

11 (52—45)

Postavlja strelovode

in prevzema tudi posamezna dela te stroke.

— Cene nizke. —

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu najuljudneje priporočam svojo

bogato zalogo

najraznovrstnejših

klobukov, cilindrov čepic i. t. d.

Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.

Veselošpovanjem

8 (52—48)

J. Soklič,

Stari trg št. 1 (pod Trančo).

IVAN KORDIK v LJUBLJANI,

Prešernove (Slonove) ulice št. 10—14.

**Trgovina z norimberškim
in galanterijskim blagom in
igračami.**Priporoča poleg vsake vrste namizne
oprave (nožev, vilic) z lesenim, roženim
ali koščenim ročajem, posebno pripoznano
najboljše izdelke c. kr. priv. dunajske tvornice**„W. Bachmann & Comp.“**iz alpake in alpaka srebra, ter jamči za
trpežnost in trajno posrebljenje. — Žlice,
noži, vilice, tase, svečniki, na-
mizja, cerkvena oprava i. t. d. so
na izbero po najnižjih cenah.Župnim uradom, kavarnarjem in go-
stilničarjem se dovoli nakupu primeren
rabat.Cenilne pole se razpošiljajo zastonj in
brez poštnine.

Veselošpovanjem

95 (6—4)

Ivan Kordik.**Otvoritev restavracije.**Udano podpisana naznanja slavnemu ob-
činstvu, da je otvorila na Židovski stezi, št. 4**restavracijo v novi Godčevi hiši,**ter si usoja — glede na lepe, zračne prostore
— vabiti p. n. občinstvo k obilnemu obisku,
zagotavlja vedno dobro pijačo in izvrstna
jedila.Sprejemajo se tudi naročila na obed ali
na popolno hrano.

93 (3—3)

Z odličnim spoštovanjem

Marija Borštnik

Židovska steza, šte. 4.

Otvoritveno naznanilo.**Mayr-jev Café-Restavrant****v „Filipovem dvoru“, na voglu Špitalske ulice v Ljubljani.**Visokočastitemu p. n. občinstvu in velečastitim p. n. potovalcem naznanjam najuljudneje, da sem odprl
gori imenovani etablisement**dne 4. decembra 1897.**Nisem se ustrašil nobenih stroškov, da sem istega uredil z najfinejšo udobnostjo. Pohištvo je iz tovarne
Ivana Mathiana, c. in kr. dvornega dobavitelja v Ljubljani; **biljardi** Seifertovi; v I. nadstropju so separirane
igralne sobe, izvrstna zračna kurjava in ventilacija; najbolj čitani tu- in inozemski **časopisi**. Toči se originalno
plzensko pivo iz meščanske pivovarne brez presije in zračnega pritiska in pivo v steklenicah iz pivovarne
Th. Fröhlicha na Vrhniki ter se tako nudijo gostom vse pridobitve na višini nove dobe stoječega restavrantu.Opirajoč se na svoja mnogoletna izkustva in na zaupanje, katero so mi izkazovali moji visokočastiti
gostje kot restavratu v **hôtelu „Pri slonu“** v Ljubljani, prosim, da mi isto naklonijo tudi v mojem novem
podjetju v jednaki meri.

Potrudil se bodem gotovo, da popolnoma ustrezem vsem željam svojih častitih p. n. gostov.

80 (1—1)

Z veselošpovanjem

Ivan Mayr.